

..... [p1]

Myn [*achtbare*] Heer

Mynheer Johan Winkler

aen den Kleenen Houtweg

tot

Haerlem

Nederland

..... [p2]

Hooggeachte en zeer dierbare,

Uw "schaap" en is niet "verloren"¹ maar te mynen in tyden binnengeloopen; ik wachtte u te bedanken tot dat ik u schaaap voor schaaap leveren kan, hetgene ik, in korte dagen van hier, van mynen snellen uitgever verzekerd ben en hope te kunnen doen.

Ik heb het groot genoeg gehad, in uw geleerd en edelmoedig "opstel"² meeklank te vernemen van hetgeen ik, kind zynde, te Brugge bewonderde, de oorijzers³ van de Sente Kruusche⁴ ja, van de Brugsche vrouwen. Sedert dien ben ik op zoek naar het friesche dat alhier nog mag te vinden zyn. Zaliger myne moeder was, onder ander, eene Devriese/n ega; wie weet al of er my, omtrent of in het herte geen friesche bloed aan 't leven en is! Gisteren

.....

- 1 In zijn [vorige brief](#) (06/03/1882, Haarlem) vroeg Winkler zich af of Gezelle de opgestuurde geschenk-afdruk van het opstel "Friesland over de grenzen" ontvangen had, dan wel of hij naar dit "verloren schaaap" zou moeten gaan zoeken bij de lokale post.
- 2 J. Winkler, Friesland over de grenzen. In: De Tijdspeigel 39 (1882). In zijn opstel legt Winkler uit dat de naam "Friesland" niet enkel van toepassing is op de provincie Friesland zelf, maar ook op andere gebieden in Nederland en Duitsland. Hij vertelt over de evolutie van deze verwantschap doorheen de geschiedenis. De overdruk is aanwezig in de handbibliotheek van Guido Gezelle (nr.: GGB 1065).
- 3 Onderdeel van de vrouwelijke hoofdtooi in de noordelijke provincies van Nederland en Zeeland. Oorspronkelijk werd deze metalen beugel voor rond het hoofd gebruikt om mutsen of haar op de plaats te houden, maar uiteindelijk groeide het uit tot pronkstuk. Het kreeg de naam 'oorijzer' doordat het vaak enkel zichtbaar was ter hoogte van de oren. In de 19e eeuw was het oorijzer een kenmerkend onderdeel van de Friese streekdracht. Ook in Vlaanderen werden oorijzers gedragen, doch bescheidener, waaronder in Brugge, waar Gezelle ze opmerkte.
- 4 Sint-Kruis is een plaats in West-Vlaanderen, gelegen ten oosten van de historische binnenstad van Brugge. Sinds 1971 is het een officiële Brugse deelgemeente.

nog hoorde ik hier zeggen, van eene vasten maaltyd, dat het maar "mageren dei" en was. (Dei = dag!) Te Brugge, op den gevel van een huis dat een Devriese bouwde, staat er, in 't steen gekapt, ni fallor⁵ "Altyd vreesse ick"; de Devreese'n zyn hier

..... [p3].....

talryk; zouden die waarnemingen ook naar geen "Friesen over de grenzen" wyzende zyn? En onze Robrecht de Vriese?

Ik ben u hertelyk dankbaar over het bericht dat gy Loquela hebt willen in den navorscher⁶ en in de korrespondenz⁷ etc. bekend maken; vele, schier alles verwachtte ik van deze en al uwe andere goe genegenheid. Den navorscher zal ik wel ievers vinden, hope ik, voor de korresp. en wete ik niet waar gezocht; wist ik hoeveel gekost en hoe ingeschreven, ik en zou ze voortaan, noch kunnen noch willen missen. Le Muséon, eene nieuwe revue van la société scientifique, te Leuven, verzoekt my⁸ een schryven over la science flaminguiste, in de alderbreedste opvatting van den zin diens woords; daaraan ben ik bezig en daarin moet uw Dialecticon te berde komen⁹ Mag ik u myn opstel zenden, eer ik het late in druk gaan, en uwe wenken, verbeteringen, aanvullingen daarop verzoeken? My dunkt, van over zoo lange, dat la science flaminguiste by de Assyrio-

..... [p4].....

.....

5 Vertaling (Latijn): als ik mij niet vergis

6 Vermelding van Loquela zie: J. Winkler, Geschiedenis der Letterkunde. In: De Navorscher: 31 (1881) p.560-561.

7 Vermelding van Loquela zie: J. Winkler, Loquela. In: Korrespondenzblatt des Vereins für niederdeutsche Sprachforschung: 6 (1881) 7, p.73-74.

8 De contacten verliepen via Gustaaf Verriest, collega van de Leuvense professor Charles de Harlez. Op 02/02/1882 stuurde hij de Harlez' naamkaartje en vroeg hem iets voor Le Muséon te schrijven. Op 01/03/1882 drukte Verriest zijn blijdschap uit over Gezelles (niet bewaarde) toezegging. De uiteindelijke publicatie volgt pas in 1885. (E. Depuydt, La science flaminguiste. Een onbekende tekst van Guido Gezelle voor Le Muséon. In: Biekorf 112 (2012) 1, p.60-66)

9 In 1885 publiceerde Le Muséon een opstel van Gezelle: G. Gezelle, Etudes de philologie neerlandaise. Les Flaminguistes. In: Le Muséon: 4 (1885). Deze tekst is een sleuteltekst voor wie Gezelles taalpolitieke houding wil begrijpen. In zijn opstel stelde Gezelle dat de tweetaligheid van Vlaanderen gunstig was voor het behoud van de Vlaamse taal. De tekst zorgde voor controversie omwille van Gezelles opstelling t.o.v. de standaardtaal. Voor de functies die de volkstaal niet kan opnemen verkiest hij het Frans boven het "fatsoenlijk Hollands" om beïnvloeding te vermijden. Uiteindelijk werd het Dialecticon niet vermeld in zijn tekst. (zie: E. Depuydt, La science flaminguiste. Een onbekende tekst van Guido Gezelle voor Le Muséon. In: Biekorf 112 (2012) 1, p.60-66)

logie, de Egyptologie, la science américaniste¹⁰ enz. niet en moet achterstaan.

Wat gaat er komen van Tacco de Beer's onze volkstaal? Zou 't gemeend en recht gemeend zyn, 't gene zy beloven, die Heeren, en zouden wy, eindelyk, als meêgerechtigd in den dietschen taaleigendom komen te gelden?

Wat heeft het my deugd gedaan, uwe smakelyke garenaards¹¹ te plaaschen!¹² Hebt gy De Vries zyn Nederlandsch [woordenboek] daarover niet geraadpleegd, en zyt gy wel in derdaad te vreden over gaar-(en)aard van gaar = geer = gier = keer? Van waar halen ze de n? Zyn 't geene garenaards, van garen, garn [engelsche] yarn? Men verzekert my dat men hier ook zegt gärenwinde, gärenkuts = garenwinde, garenkoopman. En is t wel echt dat de zwem van de gerenaards eener gierende, zwierende beweginge is. Professor Verriest [Medicinae Doctor] te Leuven verzekert my van neen 't. Omtrent den ijser¹³ die veel vyvers spyst en met de zee heft en daalt, hebben wy, in veel vischputten, gerenaards in 't zoet water. Ik verlange om hunne

..... [p5]

wegen te kunnen gadeslaan! Laat ons dat ne keer effen klappen in Loq^a. Uwe welverdiende, (al te wel eilaas¹⁴) bemerkning op de Vlamingen die eene vreemde liever als hunne moeder aan heuren gelavenderden¹⁵ rok hangen¹⁶ staan in 'k we' n't hoeveel onzer Vlaamsche gazetjes overgedrukt. Hoe meer zulke zalve hoe beter, en 't moesten der meer als ik zyn om u te bedanken.

.....

10 Uit kladhandschriften bewaard in het Guido Gezellearchief zien we dat Gezelle te rade ging bij de Dictionnaire de la langue française van Littré. Naar analogie van het lemma "Américaniste" bouwt hij het begrip "flaminguiste" op. Hij is een wetenschapper, een taalarcheoloog, die de taal van het volk wil verzamelen, bewaren en ontwikkelen. (E. Depuydt, La science flaminguiste. Een onbekende tekst van Guido Gezelle voor Le Muséon. In: Biekorf 112 (2012) 1, p.60-66)

11 garnalen

12 J. Winkler, Taalkunde van de Vlaamsche, Hollandsche en Friesche vischmarkt. In: Rond den Heerd: 17 (22 januari 1882) 9, p. 65-67. Dit was een reactie op een opstel uit de vorige jaargang: D., Geernare en garnaal. In: Rond den Heerd: 16 (6 november 1881) 50, p. 397. In zijn opstel verklaarde Winkler dat het Vlaamse *geernare*, het Hollandse *garnaal* en het Friese *garnaat* allen afkomstig zijn van hetzelfde oorspronkelijke woord: *geernaart* of *garnaart*. Hierover merkte Adolf Duclos aan het einde van datzelfde nummer nog op dat men in Brugge en Blankenberge niet *geernare* maar *geernaart* zegt, om aan te tonen dat de 't' uit het oorspronkelijke woord daar niet verloren ging: A. Duclos, Van hier en van elders. In: Rond den Heerd: 17 (22 januari 1882) 9, p. 72.

13 De IJzer is een rivier in West-Vlaanderen en Frans-Vlaanderen. Het is de enige rivier die op Belgisch grondgebied in zee uitmondt.

14 helaas

15 Lavendel werd vroeger als etherische olie gebruikt bij het wassen van kleren.

Groete [*ulieden*] ten vriendelykst en blyve met herhaalde betuig van diepe erkentelykheid.

Uw toegenegen

Guido Gezelle

Onschuld voor dezen ongekuischten brief: Ik en ben niet gewend zoo in eenen keer weg te schryven.

.....

- 16 In zijn artikel in *Rond den Heerd* schreef Winkler: "... een nieuw bewijs dat de nieuwerwetsche Vlamingen, die hun oud en schoon en eerlik vlaamsch verruilen voor nieuw en leelik hollandsch, die den *geernaart* uit den mond des volks verkwanselen tegen den *garnaal* uit de hollandsche boeken, zeer dom zijn, geheel verkeerd doen, en, in figuurliken zin gesproken, hun oude en eerlike vlaamsche moeder als 't ware een slach in 't aangezicht geven, om een vreemde, met allerlei weerdellooze flodders behangen, te volgen." (J. Winkler, *Taalkunde van de Vlaamsche, Hollandsche en Friesche vischmarkt*. In: *Rond den Heerd*: 17 (22 januari 1882) 9, p. 66). Hiermee verwees hij naar de foutieve eerdere publicatie in de vorige jaargang van het tijdschrift, waarin *geernare* en *garnaal* werden beschouwd als hebbende een verschillende oorsprong. Gezelle publiceerde dit fragment in *Tegenkomsten brieven etc in Loquela*: 1 (Lente 1882) 11, p.87-88

Briefbeschrijving

Verzender	Gezelle, Guido
Ontvanger	Winkler, Johan
Verzendingsdatum	[07/03/1882]
Verzendingsplaats	Kortrijk (Kortrijk)
Annotatie	Datum en plaats gereconstrueerd op basis van poststempel.
Annotatie	Datum en plaats gereconstrueerd op basis van poststempel.
Gepubliceerd in	De briefwisseling tussen Guido Gezelle en Johan Winkler. Deel 1: Inleiding en brieven (1881-1883) / door Dries Gevaert. - Gent : onuitgegeven licentieverhandeling, (academiejaar 1983-1984), p.42

Documentbeschrijving

Fysieke bijzonderheden

Drager	dubbel vel, 213x137 ; omslag: 73x112 wit, rechthoekig geruit papiersoort: 4 zijden beschreven, purperen inkt
Staat	volledig
Vormelijke bijzonderheden	op zijde 4: stempel: afbeelding, Guido Gezelle Museum briefomslag bewaard met adres en poststempel, afgestempeld
Toevoegingen	op zijde 1 midden in de bovenrand: 87 ? (potlood, onbekende hand)

Bewaargegevens

Land	België
Plaats	Brugge
Bewaarplaats	Guido Gezellearchief
ID Gezellearchief	8838
Bibliotheekrecord	https://brugge.bibliotheek.be/detail/?itemid=library/v/obbrugge/gezelle17098

Inhoud

Incipit	Uw "schaap" en is niet "verloren" maar te mynen
Tekstsoort	brief
Talen	Nederlands

Gevolgde codeerpraktijk

De tekst werd diplomatisch getranscribeerd, en aangevuld met een editoriale laag.

De oorspronkelijke tekst werd ongewijzigd getranscribeerd; alleen typografische regeleindes en afbrekingstekens, en niet-betekenisvolle witruimte werden genormaliseerd.

Auteursingrepen in de tekst (toevoegingen, schrappingen), en latere redactie-ingrepen (schrappingen, toevoegingen, taalkundige notities) door de lezer werden overgenomen en expliciet gemarkeerd.

Voor een aantal tekstfenomenen werden naast de oorspronkelijke vorm ook editeursingrepen opgenomen in de transcriptie: oplossingen voor niet-gangbare afkortingen en correcties voor manifeste fouten. Daarnaast bevat de transcriptie editeursingrepen ter verbetering van de leesbaarheid (toevoegingen, reconstructies) of ter motivering van transcriptie-beslissingen (aanduiding van onzekere lezingen, weglating van onleesbare tekst). Alle editeursingrepen worden expliciet gemarkeerd.

Colofon

Titel	[07/03/1882], [Kortrijk], Guido Gezelle aan Johan Winkler
Editeur	Sofie Meneve
Wetenschappelijke leiding	Els Depuydt
Partners	Openbare Bibliotheek Brugge (Guido Gezellearchief); Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie (Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren); Instituut voor de Studie van de Letterkunde in de Lage Landen (ISLN) (Piet Couttenier, Universiteit Antwerpen); Guido Gezellegenootschap
Uitgever	Guido Gezellearchief, KANTL/CTB
Plaats van uitgave	Brugge, Gent
Publicatiedatum	2023
Beschikbaarheid	Teksten en afbeeldingen beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding - Niet Commercieel licentie.

Disclaimer	De editie van de Guido Gezellecorrespondentie is het resultaat van een samenwerkingsproject met vrijwilligers. De databank is in opbouw, aanvullingen en opmerkingen kunnen gemeld worden aan els.depuydt@brugge.be .
Citeren	Een brief kan worden geciteerd als: [Naam van editeur(s)], [brieffschrijver aan briefontvanger, plaats, datum]. In: GezelleBrOn, Wetenschappelijke editie van de correspondentie van Guido Gezelle. [publicatiedatum] Available from World Wide Web: [link]
